

## ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 11ης Σεπτεμβρίου 2014

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 2001/29/EK — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Εξαιρέσεις και περιορισμοί — Άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ' — Χρήση με σκοπό την έρευνα ή την ιδιωτική μελέτη έργων και άλλων προστατευόμενων αντικειμένων — Βιβλίο που διατίθεται σε ιδιώτες μέσω εξειδικευμένων τερματικών εντός βιβλιοθήκης ανοικτής στο κοινό — Έννοια του έργου που δεν υπόκειται σε "όρους αγοράς ή άδειας" — Δικαίωμα της βιβλιοθήκης να ψηφιοποιεί έργο που περιλαμβάνεται στη συλλογή της προκειμένου να το θέτει στη διάθεση των χρηστών μέσω εξειδικευμένων τερματικών — Διάθεση του έργου μέσω εξειδικευμένων τερματικών που καθιστούν δυνατή την εκτύπωσή του σε χαρτί ή την αποθήκευσή του σε φορητή μνήμη USB»

Στην υπόθεση C-117/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Bundesgerichtshof (Γερμανία) με απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Μαρτίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

### **Technische Universität Darmstadt**

κατά

### **Eugen Ulmer KG,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τον L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, τον M. Safjan, τον J. Malenovský, την A. Prechal (εισηγήτρια) και την K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Jääskinen

γραμματέας: M. Aleksejev, υπάλληλος διοίκησης,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 26ης Φεβρουαρίου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– το Technische Universität Darmstadt, εκπροσωπούμενο από τους N. Rauer και D. Ettig, Rechtsanwälte,

– η Eugen Ulmer KG, εκπροσωπούμενη από τους U. Karpenstein και G. Schulze, Rechtsanwälte,

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και τις J. Kemper και K. Petersen,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Fiorentino και την A. Collabolletta, avvocati dello Stato,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον F. Bulst και την J. Samnadda,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Ιουνίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

### **Απόφαση**

1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ του Technische Universität Darmstadt (Πολυτεχνείο του Ντάρμστατ, στο εξής: TU Darmstadt) και της Eugen Ulmer KG (στο εξής: Ulmer), αντικείμενο της οποίας είναι το γεγονός ότι το TU Darmstadt θέτει στη διάθεση του κοινού, μέσω εξειδικευμένων τερματικών εντός των χώρων βιβλιοθήκης, ένα βιβλίο που ανήκει στη συλλογή της βιβλιοθήκης, αλλά τα δικαιώματα εκμετάλλευσης του οποίου έχει η Ulmer.

### **Το νομικό πλαίσιο**

#### *Το δίκαιο της Ένωσης*

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 31, 34, 36, 40, 44, 45 και 51 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«(31) Πρέπει να διατηρηθεί μια ισορροπία περί τα δικαιώματα και τα συμφέροντα μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων, καθώς και μεταξύ αυτών και των χρηστών προστατευομένων αντικειμένων. [...]

[...]

(34) Θα πρέπει να επιτραπεί στα κράτη μέλη να προβλέπουν ορισμένες εξαιρέσεις ή περιορισμούς σε περιπτώσεις χρήσης, π.χ. για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, προς όφελος δημόσιων ιδρυμάτων, όπως βιβλιοθήκες και αρχεία, για τη μετάδοση ειδήσεων, για την παράθεση αποσπασμάτων, για άτομα με ειδικές ανάγκες, για λόγους δημόσιας ασφάλειας και στα πλαίσια διοικητικών ή δικαστικών διαδικασιών.

[...]

(36) Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν δίκαιη αποζημίωση των δικαιούχων, ακόμη και όταν εφαρμόζουν τις προαιρετικές διατάξεις περί εξαιρέσεων ή περιορισμών που δεν απαιτούν σχετική αποζημίωση.

[...]

(40) Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαίρεση ή περιορισμό υπέρ ορισμένων μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων, όπως οι προσιτές στο κοινό βιβλιοθήκες και άλλα αντίστοιχα ιδρύματα, καθώς και αρχεία· η εξαίρεση αυτή θα πρέπει όμως να περιορίζεται σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις που καλύπτονται από το δικαίωμα αναπαραγωγής. [...] Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να ενθαρρύνεται η χορήγηση ειδικών συμβάσεων ή αδειών που ευνοούν ισομερώς τους εν λόγω φορείς και την επίτευξη των στόχων τους όσον αφορά τη διανομή.

[...]

(44) Η εφαρμογή των εξαιρέσεων και περιορισμών που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις· οι εξαιρέσεις δεν πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο που θίγει τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου ή εμποδίζει την κανονική εκμετάλλευση του έργου του ή άλλου υλικού. [...]

(45) Οι εξαιρέσεις και περιορισμοί που προβλέπονται από το άρθρο 5, παράγραφοι 2, 3 και 4, δεν θα πρέπει όμως να εμποδίζουν τον καθορισμό συμβατικών σχέσεων που θα τείνουν στην εξασφάλιση μιας δίκαιης αποζημίωσης των δικαιούχων, εφόσον επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία.

[...]

(51) [...] Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προαγάγουν τη λήψη από τους δικαιούχους εκουσίων μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της σύναψης και εφαρμογής συμφωνιών μεταξύ δικαιούχων και άλλων ενδιαφερομένων, για να διευκολυνθεί η πραγμάτωση των στόχων ορισμένων εξαιρέσεων ή περιορισμών που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο σύμφωνα με την παρούσα οδηγία. [...]

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται: «Δικαίωμα αναπαραγωγής», έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους,

[...]».

5 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται: «Δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό και δικαίωμα διάθεσης άλλων αντικειμένων στο κοινό», προβλέπει στην παράγραφο του 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά, όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.»

6 Το άρθρο 5 της ίδιας αυτής οδηγίας, το οποίο επιγράφεται: «Εξαιρέσεις και περιορισμοί», προβλέπει στην παράγραφο του 2 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, εκτός από τις παρτιτούρες, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση,

β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό,

γ) ειδικές πράξεις αναπαραγωγής που πραγματοποιούνται από προσιτές στο κοινό βιβλιοθήκες, εκπαιδευτικά ιδρύματα ή μουσεία, ή από αρχεία που δεν αποσκοπούν, άμεσα ή έμμεσα, σε κανένα οικονομικό ή εμπορικό όφελος,

[...]».

7 Το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/29 ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

ιδ) χρήση με παρουσίαση ή διάθεση, με σκοπό την έρευνα ή την ιδιωτική μελέτη, σε μέλη του κοινού μέσω εξειδικευμένων τερματικών στους χώρους των ιδρυμάτων που αναφέρονται στην παράγραφο 2, στοιχείο γ', έργων και άλλων προστατευόμενων αντικειμένων που δεν υπόκεινται σε όρους αγοράς ή αδείας και τα οποία περιέχονται στις συλλογές τους,

[...]».

8 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής:

«Οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4 εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογητως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.»

*Το γερμανικό δίκαιο*

9 Το άρθρο 52b του νόμου για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα [Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz), στο εξής: UrhG], της 9ης Σεπτεμβρίου 1965 (BGBl. I, σ. 1273), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης της κύριας δίκης, έχει ως εξής:

«Αναπαραγωγή έργων από θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστηρίου εντός δημόσιων βιβλιοθηκών, μουσείων και αρχείων

Επιτρέπεται η διάθεση δημοσιευμένων έργων που περιλαμβάνονται στους καταλόγους δημόσιων βιβλιοθηκών, μουσείων ή αρχείων τα οποία είναι ανοικτά στο κοινό και δεν επιδιώκουν άμεσα ή έμμεσα οικονομικούς ή κερδοσκοπικούς σκοπούς, εφόσον η διάθεση αυτή γίνεται αποκλειστικά εντός των χώρων των εν λόγω ιδρυμάτων από ειδικά διαμορφωμένες θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστηρίου, με σκοπό την έρευνα ή την ιδιωτική μελέτη, εκτός αν ορίζεται άλλως με συμβατική ρύθμιση. Ο αριθμός ψηφιακών αντιτύπων έργου στα οποία μπορεί να υπάρξει πρόσβαση από τις θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστηρίου δεν επιτρέπεται καταρχήν να είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό τυπωμένων αντιτύπων του έργου που έχει στη συλλογή του το ίδρυμα. Για τη διάθεση αυτή πρέπει να καταβάλλεται εύλογο τέλος. Τη σχετική αξίωση μπορεί να ασκεί μόνο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων.»

### **Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα**

10 Το TU Darmstadt διαχειρίζεται μια περιφερειακή και πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη, εντός των χώρων της οποίας έχει εγκαταστήσει θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστηρίου, από τις οποίες το κοινό μπορεί να συμβουλευτεί συγγράμματα που ανήκουν στη συλλογή της βιβλιοθήκης αυτής.

11 Μεταξύ των συγγραμμάτων αυτών περιλαμβάνονταν από τον Ιανουάριο ή τον Φεβρουάριο του 2009 το διδακτικό εγχειρίδιο του Schulze, W., «*Einführung in die neuere Geschichte*» (στο εξής: επίμαχο εγχειρίδιο), το οποίο έχει εκδοθεί από την Ulmer, έναν εκδοτικό οίκο επιστημονικών συγγραμμάτων που εδρεύει στη Στουτγάρδη (Γερμανία).

12 Το TU Darmstadt δεν ανταποκρίθηκε στην πρόταση που του έκανε η Ulmer στις 29 Ιανουαρίου 2009 να αγοράζει και να χρησιμοποιεί σε μορφή ηλεκτρονικού βιβλίου (e-book) τα διδακτικά εγχειρίδια των εκδόσεών της, μεταξύ των οποίων καταλέγεται και το επίμαχο εγχειρίδιο.

13 Το TU Darmstadt ψηφιοποίησε το εγχειρίδιο αυτό, προκειμένου να καταστήσει δυνατή τη διάθεσή του στους χρήστες από τις θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστηρίου εντός των χώρων της βιβλιοθήκης του. Από τις θέσεις αυτές δεν ήταν δυνατή η ταυτόχρονη πρόσβαση σε περισσότερα αντίτυπα του έργου αυτού από τον αριθμό αντιτύπων που περιλαμβάνονταν στη συλλογή της βιβλιοθήκης. Οι χρήστες των εν λόγω θέσεων ηλεκτρονικού αναγνωστηρίου μπορούσαν να εκτυπώσουν σε χαρτί ολόκληρο ή μέρος του έργου ή να το αποθηκεύσουν σε φορητή μνήμη USB (στικάκι) και να το μεταφέρουν εκτός των χώρων της βιβλιοθήκης.

14 Το Landgericht Frankfurt am Main, ενώπιον του οποίου άσκησε αγωγή η Ulmer, έκρινε, με απόφαση της 6ης Μαρτίου 2011, ότι, για να μπορεί να αποκλειστεί η εφαρμογή του άρθρου 52b του UrhG, ο δικαιούχος του δικαιώματος του δημιουργού και το εκπαιδευτικό ίδρυμα έπρεπε να έχουν συνάψει προηγουμένως συμφωνία για την ψηφιακή χρήση του έργου. Το δικαστήριο αυτό απέρριψε επίσης το αίτημα της Ulmer να απαγορευθεί στο TU Darmstadt να ψηφιοποιήσει ή να αναθέσει σε τρίτον την ψηφιοποίηση του επίμαχου εγχειριδίου. Εντούτοις, δέχθηκε το αίτημα της

Ulmer να απαγορευθεί η παροχή δυνατότητας στους χρήστες της βιβλιοθήκης του TU Darmstadt να εκτυπώνουν το έργο και/ή να το αποθηκεύουν σε φορητή μνήμη USB από τις εγκατεστημένες στη βιβλιοθήκη θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστηρίου και/ή να μεταφέρουν τα αντίγραφα αυτά εκτός της βιβλιοθήκης.

15 Κατά το Bundesgerichtshof, ενώπιον του οποίου άσκησε αναίρεση το TU Darmstadt, τίθεται καταρχάς το ζήτημα κατά πόσον τα έργα και τα άλλα προστατευόμενα αντικείμενα υπόκεινται σε «όρους αγοράς ή άδειας» κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, όταν ο δικαιούχος έχει προτείνει σε ένα από τα μνημονευόμενα στη διάταξη αυτή ιδρύματα τη σύναψη, υπό εύλογους όρους, συμβάσεων παραχώρησης άδειας για τη χρήση των έργων, ή, αντίθετα, πρέπει να γίνει δεκτή άλλη ερμηνεία για τη διάταξη αυτή, και συγκεκριμένα η ερμηνεία ότι η εν λόγω διάταξη καλύπτει μόνο τις περιπτώσεις στις οποίες ο δικαιούχος και το ενδιαφερόμενο ίδρυμα έχουν συνάψει σχετική σύμβαση.

16 Το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι το αγγλικό και το γαλλικό κείμενο της διάταξης αυτής συνηγορούν, αντίθετα από ό,τι το γερμανικό, υπέρ της πρώτης από τις παραπάνω ερμηνείες. Η ερμηνεία αυτή θα μπορούσε να στηριχθεί επίσης στην οικονομία και στον σκοπό της οδηγίας 2001/29. Αντίθετα, αν η μη εφαρμογή της διάταξης αυτής ήταν δυνατή μόνο στην περίπτωση σύναψης σύμβασης, το ενδιαφερόμενο ίδρυμα θα μπορούσε να αρνηθεί την εύλογη πρόταση του κατόχου των σχετικών δικαιωμάτων, προκειμένου να επωφεληθεί από τον επίμαχο περιορισμό, πράγμα που θα είχε επίσης ως συνέπεια ότι ο εν λόγω δικαιούχος δεν θα λάμβανε εύλογη αμοιβή, της οποίας όμως η καταβολή αποτελεί έναν από τους σκοπούς της οδηγίας αυτής.

17 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα αν το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρέχουν στα μνημονευόμενα στη διάταξη αυτή ιδρύματα το δικαίωμα να ψηφιοποιούν τα έργα που βρίσκονται στη συλλογή τους, στο μέτρο που η αναπαραγωγή αυτή είναι αναγκαία για την παρουσίαση ή τη διάθεσή τους στο κοινό μέσω των τερματικών τους. Κατά το αιτούν δικαστήριο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν επικουρική αρμοδιότητα, ώστε να προβλέπουν μια τέτοια εξαίρεση από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 της οδηγίας αυτής ή έναν ανάλογο περιορισμό του δικαιώματος αυτού, διότι ειδάλλως δεν θα διασφαλίζεται η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας αυτής. Η αρμοδιότητα αυτή μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να συναχθεί από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της εν λόγω οδηγίας.

18 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι στην κύρια δίκη τίθεται το ζήτημα αν, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να προβλέπουν ένα σύστημα περιορισμών που να παρέχει στους χρήστες των τερματικών ενός από τα μνημονευόμενα στη διάταξη αυτή ιδρύματα τη δυνατότητα να εκτυπώνουν σε χαρτί ή να αποθηκεύουν σε φορητή μνήμη USB ολόκληρα τα έργα ή μέρος των έργων που παρουσιάζονται στους χρήστες αυτούς ή τίθενται στη διάθεσή τους μέσω των τερματικών αυτών.

19 Συναφώς το αιτούν δικαστήριο εκτιμά καταρχάς ότι, αν και η εκτύπωση, η αποθήκευση ή η τηλεφόρτωση αυτή δεν καλύπτονται καταρχήν, εφόσον αφορούν την αναπαραγωγή ορισμένου έργου, από τον περιορισμό που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, θα ήταν δυνατόν εντούτοις να επιτρέπονται, αν θεωρούνταν προέκταση της παρουσίασης ή διάθεσης ενός έργου από το οικείο ίδρυμα, με βάση έναν άλλο περιορισμό, και

συγκεκριμένα την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας και η οποία αφορά τα «αντίγραφα για ιδιωτική χρήση».

20 Στη συνέχεια, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι ο στόχος τον οποίο αναφέρει το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, δηλαδή η παροχή της δυνατότητας αποτελεσματικής χρήσης, προς τον σκοπό έρευνας ή ιδιωτικής μελέτης, των κειμένων που παρουσιάζονται στους χρήστες ή τίθενται στη διάθεσή τους μέσω των τερματικών ενός ιδρύματος, όπως είναι μια βιβλιοθήκη, συνηγορεί υπέρ μιας ερμηνείας της διάταξης αυτής που να επιτρέπει μεν την εκτύπωση ενός έργου σε χαρτί από το τερματικό, αλλά να μην επιτρέπει την αποθήκευση σε φορητή μνήμη USB.

21 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι αυτή η ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 διασφαλίζει επίσης ότι το περιεχόμενο του περιορισμού που προβλέπει η εν λόγω διάταξη θα ανταποκρίνεται στις τρεις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 5, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας. Συγκεκριμένα, η αποθήκευση ενός έργου σε φορητή μνήμη USB συνιστά ουσιωδώς εντονότερη επέμβαση στα δικαιώματα του δημιουργού από ό,τι η εκτύπωσή του σε χαρτί.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesgerichtshof αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Ισχύουν για ένα έργο όροι αγοράς ή άδειας, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, στην περίπτωση κατά την οποία ο δικαιούχος του δικαιώματος του δημιουργού έχει προτείνει στα ιδρύματα που μνημονεύονται στη διάταξη αυτή τη σύναψη υπό εύλογους όρους συμβάσεων παραχώρησης άδειας για τη χρήση του έργου αυτού;

2) Απονέμει το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 στα κράτη μέλη την εξουσία να παρέχουν στα προαναφερθέντα ιδρύματα το δικαίωμα να ψηφιοποιούν τα έργα που περιλαμβάνονται στις συλλογές τους, εφόσον η ψηφιοποίηση είναι αναγκαία προκειμένου να καταστεί δυνατή η διάθεση των έργων αυτών στο κοινό μέσω τερματικών;

3) Επιτρέπεται τα δικαιώματα τα οποία έχουν προβλέψει τα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 να έχουν τόσο ευρύ περιεχόμενο, ώστε να παρέχουν στους χρήστες των τερματικών τη δυνατότητα να εκτυπώνουν σε χαρτί ή να αποθηκεύουν σε φορητή μνήμη USB τα έργα που τίθενται στη διάθεση των εν λόγω χρηστών μέσω των τερματικών αυτών;»

### **Επί των προδικαστικών ερωτημάτων**

#### *Επί του πρώτου ερωτήματος*

23 Το αιτούν δικαστήριο, με το πρώτο ερώτημα, θέτει κατ' ουσία το ζήτημα αν ένα έργο υπόκειται σε «όρους αγοράς ή άδειας», κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, όταν ο δικαιούχος δικαιωμάτων του δημιουργού έχει προτείνει σε ένα από τα ιδρύματα που μνημονεύονται στη διάταξη αυτή, όπως είναι μια βιβλιοθήκη ανοικτή στο κοινό, τη σύναψη, υπό εύλογους όρους, σύμβασης παραχώρησης άδειας για την εκμετάλλευση ή τη χρήση του έργου αυτού.

24 Όλοι οι ενδιαφερόμενοι που κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις, εκτός από την Ulmer, προτείνουν να δοθεί αρνητική απάντηση στο ερώτημα αυτό και υποστηρίζουν κατ' ουσία ότι η έννοια «όροι αγοράς ή άδειας», η οποία χρησιμοποιείται στο άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, πρέπει να ερμηνευθεί ως σημαίνουσα ότι ο δικαιούχος του δικαιώματος του δημιουργού και το ενδιαφερόμενο ίδρυμα πρέπει να έχουν συνάψει σύμβασης παραχώρησης άδειας για την εκμετάλλευση ή τη χρήση του οικείου έργου, η οποία να προβλέπει τους όρους υπό τους οποίους το εν λόγω ίδρυμα μπορεί να χρησιμοποιεί το έργο αυτό.

25 Η Ulmer ισχυρίζεται ότι το γεγονός και μόνο ότι ο δικαιούχος του δικαιώματος του δημιουργού προτείνει σε μια βιβλιοθήκη ανοικτή στο κοινό να συνάψει σύμβαση παραχώρησης άδειας για την εκμετάλλευση ή τη χρήση του έργου αρκεί, εφόσον η πρόταση αυτή είναι «εύλογη», για να αποκλειστεί η εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29.

26 Συναφώς, από τη σύγκριση καταρχάς της απόδοσης του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 στις διάφορες γλώσσες, και συγκεκριμένα από τη σύγκριση του αγγλικού, του γαλλικού, του γερμανικού και του ισπανικού κειμένου (όπου χρησιμοποιούνται οι όροι «terms», «conditions», «Regelung» και «condiciones» αντίστοιχα), προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης χρησιμοποίησε, για να διατυπώσει την εν λόγω διάταξη, τις έννοιες «όροι» ή «ρυθμίσεις», οι οποίες περιγράφουν μάλλον συμβατικές ρήτρες που έχουν όντως συμφωνηθεί παρά απλές προτάσεις προς σύναψη σύμβασης.

27 Στη συνέχεια υπενθυμίζεται ότι σκοπός του περιορισμού που συνάγεται από το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 είναι η προαγωγή του δημόσιου συμφέροντος που αντιπροσωπεύει η έρευνα και η ιδιωτική μελέτη, χάρη στη διάδοση των γνώσεων, πράγμα που εξάλλου συνιστά το βασικό έργο ενός ιδρύματος του είδους των βιβλιοθηκών που είναι ανοικτές στο κοινό.

28 Η ερμηνεία που προτείνει η Ulmer σημαίνει όμως ότι ο δικαιούχος του δικαιώματος του δημιουργού θα μπορούσε μονομερώς και, ουσιαστικά, κατά την απόλυτη κρίση του να στερήσει από το ενδιαφερόμενο ίδρυμα το δικαίωμα εφαρμογής του περιορισμού αυτού και να εμποδίσει κατ' αυτό τον τρόπο την επίτευξη του βασικού έργου του και την προαγωγή του σχετικού δημόσιου συμφέροντος.

29 Εξάλλου, η αιτιολογική σκέψη 40 της οδηγίας 2001/29 εκθέτει ότι είναι σκόπιμο να ενθαρρύνεται η σύναψη ειδικών συμβάσεων ή η χορήγηση ειδικών αδειών που ευνοούν ισομερώς τους εν λόγω φορείς και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων τους όσον αφορά τη διανομή.

30 Όπως τόνισε κατ' ουσία ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 21 και 22 των προτάσεών του, οι αιτιολογικές σκέψεις 45 και 51 της οδηγίας αυτής επιβεβαιώνουν, ακόμη και στα γερμανικά, ότι, στο πλαίσιο ιδίως των εξαιρέσεων και περιορισμών που απαριθμεί το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/29, πρόκειται για πραγματικές συμβατικές σχέσεις και για τη σύναψη και εφαρμογή κανονικών συμβάσεων και όχι για απλές προτάσεις σύναψης σύμβασης ή παραχώρησης άδειας.

31 Εξάλλου, η ερμηνεία που προτείνει η Ulmer δύσκολα συμβιβάζεται με τον σκοπό που επιδιώκεται με το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, δηλαδή τη διατήρηση μιας ισορροπίας μεταξύ αφενός των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των δικαιούχων των δικαιωμάτων του δημιουργού και αφετέρου των χρηστών προστατευόμενων



έργων οι οποίοι επιθυμούν να γνωστοποιήσουν τα έργα αυτά στο κοινό με σκοπό την πραγματοποίηση από ιδιώτες έρευνας ή ιδιωτικής μελέτης.

32 Επιπλέον, αν η διατύπωση και μόνο πρότασης για τη σύναψη σύμβασης παραχώρησης άδειας εκμετάλλευσης ή χρήσης αρκούσε για να αποκλειστεί η εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, η ερμηνεία αυτή θα καθιστούσε σε μεγάλο βαθμό κενό περιεχομένου τον περιορισμό που προβλέπει η εν λόγω διάταξη, και μάλιστα θα αναιρούσε την πρακτική αποτελεσματικότητά του, αφού, αν η ερμηνεία αυτή γινόταν δεκτή, ο εν λόγω περιορισμός δεν θα είχε εφαρμογή, όπως υποστήριξε η Ulmer, παρά μόνο στις όλο και πιο σπάνιες περιπτώσεις έργων που δεν διατίθενται ακόμη σε ηλεκτρονική μορφή στην αγορά, κυρίως με τη μορφή ηλεκτρονικού βιβλίου.

33 Τέλος, η ερμηνεία ότι πρέπει να πρόκειται για συμβατικούς όρους που έχουν όντως συμφωνηθεί δεν μπορεί να αποκλειστεί, αντίθετα από ό,τι υποστηρίζει η Ulmer, ούτε με το αιτιολογικό ότι προσκρούει στις τρεις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/29.

34 Συναφώς αρκεί η διαπίστωση ότι ο περιορισμός που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 υπόκειται σε διάφορες προϋποθέσεις, οι οποίες διασφαλίζουν ότι, ακόμη και αν η εφαρμογή της διάταξης αυτής αποκλείεται μόνο στην περίπτωση της σύναψης κατά κυριολεξία συμβατικών όρων, ο περιορισμός αυτός θα εξακολουθεί να ισχύει σε ειδικές περιπτώσεις, οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση των έργων και δεν θίγουν αδικαιολογητά τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου του δικαιώματος του δημιουργού.

35 Κατόπιν των παραπάνω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η έννοια «όροι αγοράς ή άδειας», η οποία χρησιμοποιείται στο άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, πρέπει να ερμηνευθεί ως σημαίνουσα ότι ο δικαιούχος δικαιωμάτων του δημιουργού και ένα ίδρυμα αναφερόμενο στη διάταξη αυτή, όπως είναι μια βιβλιοθήκη ανοικτή στο κοινό, πρέπει να έχουν συνάψει σύμβαση παραχώρησης άδειας για την εκμετάλλευση ή τη χρήση του οικείου έργου, η οποία να προβλέπει τους όρους υπό τους οποίους το εν λόγω ίδρυμα μπορεί να χρησιμοποιεί το έργο αυτό.

#### *Επί του δεύτερου ερωτήματος*

36 Το αιτούν δικαστήριο, με το δεύτερο ερώτημα, θέτει κατ' ουσία το ζήτημα αν το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι απαγορεύει στα κράτη μέλη να παρέχουν στις ανοικτές στο κοινό βιβλιοθήκες, τις οποίες αφορά η εν λόγω διάταξη, το δικαίωμα να ψηφιοποιούν τα έργα που περιλαμβάνονται στις συλλογές τους, εφόσον αυτή η πράξη αναπαραγωγής είναι αναγκαία προκειμένου να καταστεί δυνατή η διάθεση των έργων αυτών στους χρήστες, μέσω εξειδικευμένων τερματικών, τα οποία βρίσκονται στους χώρους των ιδρυμάτων αυτών.

37 Επισημαίνεται ευθύς εξαρχής ότι δεν αμφισβητείται ότι η ψηφιοποίηση ενός έργου αποτελεί, αφού συνίσταται κυρίως στη μετατροπή του αναλογικού μορφοτύπου του έργου σε ψηφιακό μορφότυπο, πράξη αναπαραγωγής του έργου.

38 Τίθεται επομένως το ζήτημα αν το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρέχουν αυτό το δικαίωμα αναπαραγωγής στις ανοικτές

στο κοινό βιβλιοθήκες, μολονότι, κατά το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, οι δημιουργοί έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την αναπαραγωγή των έργων τους.

39 Συναφώς επιβάλλεται καταρχάς η διαπίστωση ότι, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2001/29, οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που απαριθμούνται στην παράγραφο αυτή αφορούν τα δικαιώματα που προβλέπονται στα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας αυτής, άρα τόσο το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής, το οποίο έχει ο δικαιούχος δικαιωμάτων του δημιουργού, όσο και το δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό.

40 Το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της εν λόγω οδηγίας πάντως περιορίζει τη χρήση των έργων, κατά την έννοια της διάταξης αυτής, στην «παρουσίαση ή [στη] διάθεση» μόνο των έργων, δηλαδή σε πράξεις που καλύπτονται από το προβλεπόμενο στο άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας αποκλειστικό δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό.

41 Στη συνέχεια υπενθυμίζεται ότι, για να υπάρχει «πράξη παρουσίασης», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, αρκεί, μεταξύ άλλων, το οικείο έργο να έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού, ώστε τα πρόσωπα που συνθέτουν το κοινό να έχουν πρόσβαση στο έργο αυτό, χωρίς να είναι καθοριστικό το αν θα χρησιμοποιήσουν ή όχι αυτή τη δυνατότητα (απόφαση Svensson κ.λπ., C-466/12, EU:C:2014:76, σκέψη 19).

42 Κατά συνέπεια, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπόθεσης της κύριας δίκης, το γεγονός ότι ένα ίδρυμα το οποίο, όπως μια ανοικτή στο κοινό βιβλιοθήκη, εμπίπτει στο άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 επιτρέπει την πρόσβαση σε έργα που ανήκουν στη συλλογή του σε ένα «κοινό», δηλαδή στο σύνολο των ιδιωτών που χρησιμοποιούν εξειδικευμένα τερματικά, τα οποία είναι εγκατεστημένα στους χώρους του, με σκοπό την έρευνα ή την ιδιωτική μελέτη, πρέπει να χαρακτηριστεί «διάθεση» και, κατά συνέπεια, «πράξη παρουσίασης» υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής (βλ. επ' αυτού την απόφαση Svensson κ.λπ., EU:C:2014:76, σκέψη 20).

43 Αυτό το δικαίωμα παρουσίασης έργων, το οποίο έχουν, υπό τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, τα ιδρύματα που αφορά η διάταξη αυτή, όπως είναι οι ανοικτές στο κοινό βιβλιοθήκες, θα κινδύνευε να καταστεί σε μεγάλο βαθμό κενό περιεχομένου, και μάλιστα να χάσει την πρακτική αποτελεσματικότητά του, αν τα ιδρύματα αυτά δεν είχαν το παρεπόμενο δικαίωμα ψηφιοποίησης των οικείων έργων.

44 Το δικαίωμα αυτό παρέχεται στα εν λόγω ιδρύματα από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29, υπό την προϋπόθεση ότι πρόκειται για «ειδικές πράξεις αναπαραγωγής».

45 Αυτή η προϋπόθεση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα οικεία ιδρύματα δεν έχουν, κατά κανόνα, το δικαίωμα να ψηφιοποιούν όλα τα έργα που ανήκουν στις συλλογές τους.

46 Αντίθετα, η προϋπόθεση αυτή πληρούται καταρχήν όταν η ψηφιοποίηση ορισμένων από τα έργα που ανήκουν σε μια συλλογή είναι αναγκαία για τη «χρήση, με παρουσίαση ή διάθεση, με σκοπό την έρευνα ή την ιδιωτική μελέτη, σε μέλη του κοινού μέσω εξειδικευμένων τερματικών», όπως προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29.

47 Το περιεχόμενο αυτού του παρεπόμενου δικαιώματος ψηφιοποίησης πρέπει άλλωστε να προσδιοριστεί κατόπιν ερμηνείας του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2001/29

σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφος 5, της ίδιας αυτής οδηγίας, κατά το οποίο ο περιορισμός αυτός εφαρμόζεται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις που δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου, αλλά ο σκοπός της τελευταίας αυτής διάταξης δεν είναι η διεύρυνση του περιεχομένου των εξαιρέσεων και περιορισμών που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής (βλ. επ' αυτού τις αποφάσεις Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, σκέψη 58, και ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 26).

48 Εν προκειμένω επιβάλλεται η διαπίστωση ότι με την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία λαμβάνονται προσηκόντως υπόψη οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 5, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας, αφού από το άρθρο 52b του UrhG συνάγεται, πρώτον, ότι η ψηφιοποίηση έργων από ανοικτές στο κοινό βιβλιοθήκες δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να υπερβαίνει ο αριθμός αντιτύπων κάθε έργου που τίθεται στη διάθεση των χρηστών μέσω εξειδικευμένων τερματικών τον αριθμό των αναλογικών αντιτύπων που έχουν αγοράσει οι βιβλιοθήκες αυτές. Δεύτερον, μολονότι η εν λόγω διάταξη της εθνικής νομοθεσίας δεν προβλέπει καμία υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης για την ίδια την ψηφιοποίηση του έργου, προβλέπεται πάντως η καταβολή εύλογου τέλους για τη μεταγενέστερη διάθεση του έργου αυτού υπό ψηφιακή μορφή μέσω εξειδικευμένων τερματικών.

49 Κατόπιν των παραπάνω σκέψεων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να παρέχουν στις ανοικτές στο κοινό βιβλιοθήκες, τις οποίες αφορούν οι εν λόγω διατάξεις, το δικαίωμα να ψηφιοποιούν τα έργα που περιλαμβάνονται στις συλλογές τους, εφόσον αυτή η πράξη αναπαραγωγής είναι αναγκαία προκειμένου να καταστεί δυνατή η διάθεση των έργων αυτών στους χρήστες μέσω εξειδικευμένων τερματικών, τα οποία βρίσκονται στους χώρους των ιδρυμάτων αυτών.

#### *Επί του τρίτου ερωτήματος*

50 Το αιτούν δικαστήριο, με το τρίτο ερώτημα, θέτει κατ' ουσία το ζήτημα αν το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι απαγορεύει στα κράτη μέλη να παρέχουν στις ανοικτές στο κοινό βιβλιοθήκες, τις οποίες αφορά η εν λόγω διάταξη, το δικαίωμα να θέτουν έργα που περιλαμβάνονται στις συλλογές τους στη διάθεση των χρηστών μέσω εξειδικευμένων τερματικών που καθιστούν δυνατή την εκτύπωσή τους σε χαρτί ή την αποθήκευσή τους σε φορητή μνήμη USB.

51 Όπως προκύπτει από τις παραπάνω σκέψεις 40 και 42, ο περιορισμός τον οποίο προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 καλύπτει καταρχήν ορισμένες μόνο πράξεις παρουσίασης που εμπίπτουν κανονικά στο αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου του δικαιώματος του δημιουργού κατά το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, και συγκεκριμένα τις πράξεις με τις οποίες τα οικεία ιδρύματα θέτουν ένα έργο στη διάθεση ιδιωτών, με σκοπό την έρευνα ή την ιδιωτική μελέτη, μέσω εξειδικευμένων τερματικών, τα οποία είναι εγκατεστημένα στους χώρους τους.

52 Δεν αμφισβητείται πάντως ότι ορισμένες πράξεις, όπως η εκτύπωση ενός έργου σε χαρτί ή η αποθήκευσή του σε φορητή μνήμη USB, μολονότι μπορούν να πραγματοποιούνται χάρη σε ορισμένες λειτουργικές δυνατότητες των εξειδικευμένων τερματικών, στην οθόνη των οποίων

εμφανίζεται το έργο, δεν είναι πράξεις «παρουσίασης», κατά την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 2001/29, αλλά πράξεις «αναπαραγωγής», κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας αυτής.

53 Πρόκειται συγκεκριμένα για τη δημιουργία ενός νέου αναλογικού ή ψηφιακού αντιγράφου του ψηφιακού αντιτύπου του έργου που θέτει ένα ίδρυμα στη διάθεση των χρηστών μέσω εξειδικευμένων τερματικών.

54 Αυτές οι πράξεις αναπαραγωγής, αντίθετα από ό,τι ισχύει για ορισμένες πράξεις ψηφιοποίησης ενός έργου, δεν είναι δυνατόν να επιτρέπονται ούτε βάσει ενός παρεπόμενου δικαιώματος που να συνάγεται από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', και 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, αφού δεν είναι αναγκαίες για να μπορεί το έργο αυτό να τίθεται στη διάθεση των χρηστών, μέσω εξειδικευμένων τερματικών, και να τηρούνται παράλληλα οι προϋποθέσεις που θέτουν οι διατάξεις αυτές. Επιπλέον, οι εν λόγω πράξεις δεν είναι δυνατόν να επιτρέπονται βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, αφού δεν πραγματοποιούνται από τα ιδρύματα που αφορά η εν λόγω διάταξη, αλλά από τους χρήστες των εξειδικευμένων τερματικών τα οποία είναι εγκατεστημένα στους χώρους των ιδρυμάτων αυτών.

55 Αντίθετα, αυτές οι πράξεις αναπαραγωγής σε αναλογικό ή ψηφιακό υπόθεμα είναι δυνατόν να επιτρέπονται βάσει της εθνικής νομοθεσίας που μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη τις εξαιρέσεις ή τους περιορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α' ή β', της οδηγίας 2001/29, εφόσον πληρούνται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση οι προϋποθέσεις που θέτουν οι διατάξεις αυτές, και ιδίως η προϋπόθεση σχετικά με τη δίκαιη αποζημίωση που πρέπει να καταβάλλεται στον δικαιούχο των δικαιωμάτων του δημιουργού.

56 Εξάλλου, οι εν λόγω πράξεις αναπαραγωγής πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 5, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/29. Κατά συνέπεια, η έκταση των αναπαραγόμενων κειμένων δεν πρέπει ιδίως να θίγει αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα των δικαιούχων των δικαιωμάτων του δημιουργού.

57 Κατόπιν των παραπάνω σκέψεων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι δεν καλύπτει πράξεις όπως είναι η εκτύπωση έργων σε χαρτί ή η αποθήκευσή τους σε φορητή μνήμη USB, τις οποίες πραγματοποιούν οι χρήστες μέσω εξειδικευμένων τερματικών, τα οποία είναι εγκατεστημένα εντός βιβλιοθηκών που είναι ανοικτές στο κοινό και τις οποίες αφορά η εν λόγω διάταξη. Αντίθετα, οι πράξεις αυτές είναι δυνατόν να επιτρέπονται βάσει της εθνικής νομοθεσίας που μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη τις εξαιρέσεις ή τους περιορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α' ή β', της οδηγίας αυτής, εφόσον πληρούνται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση οι προϋποθέσεις που θέτουν οι διατάξεις αυτές.

### **Επί των δικαστικών εξόδων**

58 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

1) Η έννοια «όροι αγοράς ή άδειας», η οποία χρησιμοποιείται στο άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, πρέπει να ερμηνευθεί ως σημαίνουσα ότι ο δικαιούχος δικαιωμάτων του δημιουργού και ένα ίδρυμα αναφερόμενο στη διάταξη αυτή, όπως είναι μια βιβλιοθήκη ανοικτή στο κοινό, πρέπει να έχουν συνάψει σύμβαση παραχώρησης άδειας για την εκμετάλλευση ή τη χρήση του οικείου έργου, η οποία να προβλέπει τους όρους υπό τους οποίους το εν λόγω ίδρυμα μπορεί να χρησιμοποιεί το έργο αυτό.

2) Το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να παρέχουν στις ανοικτές στο κοινό βιβλιοθήκες, τις οποίες αφορούν οι εν λόγω διατάξεις, το δικαίωμα να ψηφιοποιούν τα έργα που περιλαμβάνονται στις συλλογές τους, εφόσον αυτή η πράξη αναπαραγωγής είναι αναγκαία προκειμένου να καταστεί δυνατή η διάθεση των έργων αυτών στους χρήστες μέσω εξειδικευμένων τερματικών, τα οποία βρίσκονται στους χώρους των ιδρυμάτων αυτών.

3) Το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι δεν καλύπτει πράξεις όπως είναι η εκτύπωση έργων σε χαρτί ή η αποθήκευσή τους σε φορητή μνήμη USB, τις οποίες πραγματοποιούν οι χρήστες μέσω εξειδικευμένων τερματικών, τα οποία είναι εγκατεστημένα εντός βιβλιοθηκών που είναι ανοικτές στο κοινό και τις οποίες αφορά η εν λόγω διάταξη. Αντίθετα, οι πράξεις αυτές είναι δυνατόν να επιτρέπονται βάσει της εθνικής νομοθεσίας που μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη τις εξαιρέσεις ή τους περιορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α' ή β', της οδηγίας αυτής, εφόσον πληρούνται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση οι προϋποθέσεις που θέτουν οι διατάξεις αυτές.

(υπογραφές)